

Uuringu

**„Sotsiaalteenuste kättesaadavus
väljaspool elukohta töötavatele
ja/või õppivatele tööealistele
liikumispuudega inimestele“
tulemuste analüüs**

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	3
2. VASTANUTE JA LEIBKONNA ÜLDANDMED.....	6
3. PUUE JA TÖÖVÕIMETUS.....	11
4. HARIDUS.....	12
5. TÖÖHÕIVE.....	16
6. ABIVAHENDID, KÕRVALABIVAJADUS JA LIIKUMISVABADUS	24
7. TRANSPORT.....	29
8. SOTSIAALTEENUSED	32
9. KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED	39

1. SISSEJUHATUS

1997. aastal loodi Euroopa Puuetega Inimeste Foorum, mille tegevuse tulemusena on hakatud Euroopa Liidu poliitikates ja seadustes järjest enam arvestama ka puuetega inimestega. 2006. aastal valmis ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon, mille põhieesmärk on edendada, kaitsta ja tagada puudega inimeste kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku ja võrdset teostamist ning edendada lugupidamist nende loomupärase väärkuse suhtes. Konventsiooni kohaselt tuleb kõigile puudega inimestele tagada ligipääs füüsilisele, sotsiaalsele, majanduslikule ja kultuurikeskkonnale, samuti tervishoiule ja haridusele, teabele ja suhtlusvahenditele. Konventsioon ei loo puudega inimestele uusi õigusi, vaid toob välja juba eksisteerivad õigused eesmärgiga neid puudega inimeste vajaduste ja olukorra arvestamiseks paremini kasutada. Eesti allkirjastas konventsiooni 2007. aastal. Sellest ajast on Euroopa Liidus loodud mitu tegevuskava, et aidata liikmesriikides kaasa konventsiooni põhimõtete kinnistamisele ning asjakohaste poliitikate ja meetmete väljatöötamisele.¹

Valitsusliidu programmis 2011–2015 on seatud eesmärk ratifitseerida ÜRO puuetega inimeste konventsioon.

Käesoleva esialgse uuringu eesmärk oli valmistada ette tööealiste liikumispuudega inimeste kvantitatiivmeetodil läbiviidavat põhiuuringut. Selleks katsetati põhiuuringuks kavandatavat küsimustikku – nii küsimuste sobivust ja nendest arusaamist sihtrühma poolt kui intervjuu pikkust. Sellest tulenevalt oli esialgse uuringu valimis kokku 20 liikumispuudega tööealist (vanuses 16–63 eluaastat) inimest üle Eesti.

Valim moodustati endistest ja praegustest päevaõppe õppuritest, kes töötavad ja/või õpivad ning kelle töökoht/õppeasutus oli väljaspool nende elukohajärgset kohalikku omavalitsust. Vastajate valimine uuringusse toimus Astangu Kutserehabilitatsioonikeskuse ja ELILi kaudu tudengiteenuseid saanud isikute andmete alusel (selgitus: programmi Primus raames on erivajadusega üliõpilasel võimalik taotleda stipendiumi erivajadusest tingitud ning õpingutega seotud lisakulude katteks. Stipendiumi saab taotleda perioodiliste tugiteenuste (nt isiklik abistaja, viipekeeletõlk, invatransport) ning toetust ühekordsete või ebaregulaarsete teenuste eest tasumiseks. Tudengiteenuseid vahendab ELIL). Valimisse kuulusid isikud, kes õppisid või töötasid küsitluse hetkel elukohast erinevas asulas ning kelle liikumisvõime oli oluliselt takistatud.

Küsitlusmeetod oli ankeetküsitlus ehk intervjuu liikumispuudega inimesega, kasutades ankeeti.

---

¹ Tiina Linno. „Puuetega täiskasvanute toimetulek ning puudega kaasnev hoolduskoormus“. Sotsiaalministeeriumi toimetised nr 7/2010

Vastajale saadeti enne küsitlustööde algust teavituskiri, mis informeeris teda käesoleva uuringu valimisse sattumisest. Teavituskiri andis ülevaate küsitluse eesmärkidest ning teemadest, mida uuringus käsitleti.

Küsitluse läbiviimisel juhinduti isikuandmete kaitse seadusest. Kirja saanul oli võimalus uuringus osalemisest keelduda. Keeldumisest teatamiseks, samuti uuringu kohta lisainfo saamiseks olid teavituskirjal uuringu korraldaja ja läbiviijate kontaktandmed. Uuringu eesmärki ja teemat tutvustades selgitas küsitaja küsitlervale, et küsitlusuuring on anonüümne. See tähendab seda, et peale küsitlemist ei tea mitte keegi, et just see kindel inimene ankeedi küsimustele selliselt vastas.

Nii esialgse kui ka põhiuuringu küsimustiku koostamisel kasutati uuringu „Puuetega inimeste ja nende pereliikmete hoolduskoormuse uuring 2009“² materjale. Küsimustik koostati koostöös esialgse uuringu analüüsi tegijaga ning kooskõlastati Sotsiaalministeeriumi sotsiaalpoliitika info ja analüüsi osakonna nõunikuga.

Lisaks üldistele vastajat ja tema leibkonnaliikmeid iseloomustavatele andmetele jagunesid küsimused järgmistesse alajaotustesse: puue ja töövõimetus, haridus, tööhõive, abivahendid, kõrvalabivajadus ja liikumisvabadus, transport, sotsiaalteenused. Küsimustikud koostati eesti keeles (lisatud).

Vastuste analüüsimiseks sisestati ankeetvastused MS Excel formaadis tabelisse alajaotuste temaatilistele töölehtedele. Seejärel filtreeriti andmeid kõigepealt vastajate soo ja vanusegrupi lõikes ning seejärel muude taustatunnuste (nt vastanu elukoht, puude raskusaste, abivajadus toimetulekuks) lõikes. Vastused on esitatud naturaalarvuliselt, kuivõrd vastanuid oli kokku vaid 20 ning protsentuaalne esitus komplitseerib andmete tõlgendamist. Vastuste väikese arvu tõttu ei ole analüüsimisel arvatatud väärtuste statistilise olulisuse piiri ega statistilisi vigu.

Esiialgse uuringu tulemusena valmib kokkuvõtte ettepanekutega põhiuuringu küsimustiku täiendamiseks. Täiendatud küsimustik saab aluseks põhiuuringule, mille sihtrühmaks on kõik Eesti tööealised liikumispuudega inimesed ning mille valim, ca 1000 vastajat, moodustatakse juhuvaliku alusel Sotsiaalkindlustusameti registri andmete alusel. Põhiuuringu ja analüüside tulemusena saab anda ekspertnõuandeid, kuidas osutada sotsiaalhoolekande seadusest tulenevaid, kohalike omavalitsuste pakutavaid sotsiaalteenuseid ja -toetusi tööealiste liikumispuudega inimeste vajadusi paremini silmas pidades.

ELIL tegeleb juba aastaid probleemiga, et liikumispuudega inimestele ei ole tagatud elukohajärgse omavalitsuse sotsiaalteenused väljaspool elukohta ehk teistes Eesti omavalitsustes. Näide: Astangule

---

² Kadri Soo, Tiina Linno. „Puuetega inimeste ja nende pereliikmete hoolduskoormuse uuring 2009“. Sotsiaalministeeriumi uuring ja analüüs.

õppima asudes ei saa Viljandis sissekirjutust omav isik vajalikke teenuseid, et ajada oma tööasju vm igapäevaeluga seotud tegevusi. Õppevorm ja tööiseloorm võimaldavad mõlema tegevuse jätkamist, takistuseks saab sotsiaalteenuste, sh teises omavalitsuses transporditeenuse puudumine.

Käesoleva uuringu küsimustiku on ette valmistanud ELIL juhatuse liige Tiia Sihver. Küsimustiku kvaliteedi ekspertiisi tegi Andres Lõoke. Maavalitsustest saadud statistiliste andmete ning küsitlusandmete analüüsi koostas Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu Sihtasutuse konsultant Jaan Lõõnik. Küsimustiku on keeleliselt toimetanud Virge Tammaru.

Uuringu läbiviimist toetas Hasartmängumaksu Nõukogu. Projekti õnnestumisele aitasid kaasa Sotsiaalkindlustusamet, maavalitsused, Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, Tiina Linno, Eda Muru, Marika Karafin, Katrin-Ädu Metsand, Evely Kaibald, Auli Lõoke, Annika Kokk, Sven Kõllamets ja ankeetküsitluses osalejad.

2. VASTANUTE JA LEIBKONNA ÜLDANDMED

Küsitlusele vastas 20 isikut – 14 meest ja 6 naist. Suurim osa vastanuist on vanuses 20–29 aastat (11 vastanut). Vastanute elukohad jagunesid peaaegu võrdselt maakonnakeskuste (v.a Tallinn) ja maa-asulate vahel (vastavalt 8 ja 7), Tallinnas elas 5 vastanut. Regionaalselt elas enamik vastanuist Harju- ja Raplamaal (11 vastanut). Kehtiv puudeaste oli kõikidel vastanuil ning 18 neist oli tunnistatud 100% töövõimeetuks. Rahvuselise jaotuse poolest oli 18 vastanut eestlased ja 2 venelased, kuid kõikide vastanute sünnikoht oli Eesti ja kõikidel oli Eesti kodakondsus. Õppimisega oli hõivatud 13 ja tööga 10 vastanut 20-st. Haridustaseme poolest oli kõrgeim omandatud tase suurimal osal kutseharidus keskkariduse baasil (7 vastanut).

Tabel 1. Vastanute jaotus (taustatunnuste, soo ja vanusegrupi järgi)

	Mehed							Naised							Kokku
	Vanusegrupp						Kokku	Vanusegrupp						Kokku	
	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59	teadmata		17–19	20–29	30–39	40–49	50–59	teadmata		
Elukoht															
Tallinn	0	1	1	2	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5
Maakonnakeskus	0	4	1	0	0	0	5	0	2	0	0	0	1	3	8
Maa-asula	1	2	0	0	1	0	4	0	2	0	1	0	0	3	7
Elupiirkond															
Harju- ja Raplamaa	1	3	1	2	1	0	8	0	2	0	1	0	0	3	11
Ida- ja Lääne-Virumaa	0	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Tartu-, Jõgeva-, Põlva-, Valga- ja Võrumaa	0	1	1	0	0	0	2	0	1	0	0	0	1	2	4
Järva-, Pärnu- ja Viljandimaa	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1
Lääne-, Saare- ja Hiiumaa	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Kehtiva puudeastme olemasolu															
Jah	1	7	2	2	2	0	14	0	4	0	1	0	1	6	20
Ei ole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Töövõimekao määr															
100%	1	6	2	2	2	0	13	0	3	0	1	0	1	5	18
90%	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	2
Kodakondsus															
Eesti Vabariik	1	7	2	2	2	0	14	0	4	0	1	0	1	6	20
Rahvus															
Eestlane	1	7	2	2	2	0	14	0	2	0	1	0	1	4	18
Venelane	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2
Sünnikoht															
Eesti	1	7	2	2	2	0	14	0	4	0	1	0	1	6	20
Hõivatus õppimisega															
Õpin praegu	1	4	2	0	2	0	9	0	2	0	1	0	1	4	13
Ei õpi	0	3	0	1	1	0	5	0	2	0	0	0	0	2	7
Hõivatus tööga															
Töötan	0	4	1	2	0	0	7	0	2	0	1	0	0	3	10
Ei tööta	1	3	1	0	2	0	7	0	2	0	0	0	0	2	9

	Mehed						Kokku	Naised						Kokku	
	Vanusegrupp							Vanusegrupp							
	17-19	20-29	30-39	40-49	50-59	teadmata		17-19	20-29	30-39	40-49	50-59	teadmata		
Kõrgeim lõpetatud haridustase															
Alghariduseta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Algharidus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põhiharidus	0	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	1	1	3
Keskharidus	0	2	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	1	3
Kutseharidus põhihariduseta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kutseharidus põhihariduse baasil	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Kutseharidus keskhariduse baasil	0	3	0	2	1	0	6	0	0	0	1	0	0	1	7
Keskeri-/tehnikumiharidus pärast põhiharidust	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Keskeri-/tehnikumiharidus pärast keskharidust	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Kutsekõrgharidus	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	2
Kõrgharidus	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2
Doktor/teaduskandidaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Suurim osa vastanuid (8) elab koos enda vanematega. Abikaasa või elukaaslasega elab 3. Koos enda või elukaaslase õe või vennaga (kõik täisealised) elab 4 vastanut. Neli vastanut ei ela kellegagi koos.

Tabel 2. Vastanute leibkonnaliikmed (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp						Kokku
	Mees	Naine	17-19	20-29	30-39	40-49	50-59	teadmata	
Abikaasa	1	0	0	0	1	0	1	0	2
Elukaaslane	2	0	0	0	0	1	0	0	1
Vastanu lapsed	1	1	0	0	1	1	0	0	2
Kasulapsed	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Abikaasa või elukaaslase lapsed	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Vastanu või elukaaslase vanemad / vanema elukaaslane	4	4	0	8	0	0	0	0	8
Vastanu või elukaaslase vanavanemad / vanavanema elukaaslane	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Vastanu või elukaaslase lapselapsed / lapselapse elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase õde või vend	3	0	0	2	0	0	0	0	2
Muu sugulane	2	1	0	1	0	0	1	0	2
Mittesugulane	0	0	0	0	0	1	0	0	1

Sotsiaalse seisundi järgi on pooled vastanud töötajad, 6 on üliõpilased.

Tabel 3. Vastanu sotsiaalne seisund (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Töötaja	8	2	0	6	1	3	0	0	10
Tööd otsiv töötu	4	0	0	2	1	0	1	0	4
Töö otsimisest loobunud töötu	2	0	0	1	0	1	0	0	2
Rasedus- või lapsehoolduspuhkusel	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Vanaduspensionär	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Töövõimetuspensionär	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Üliõpilane	3	3	1	5	0	0	0	0	6
Koolieelik	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kodune	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ajateenija	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinnipeetav	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muu	1	0	0	0	0	1	0	0	1

Sügava puudega on vastanuist 14, raske puudega 6. Sügava puudega vastanuist märkis 8, et vajab pidevalt abi, vahetevahel vajab abi 4 ja üldse ei vaja abi 3. Raske puudega vastanuist märkis 1, et vajab pidevalt abi, vahetevahel vajab abi 3 ja üldse ei vaja abi 2. Need, kes märkisid enda abivajadust, nimetasid peamisteks abistajateks vanemaid.

Tabel 4. Vastanu puudeaste, abivajadus toimetulekuks ja abi osutaja (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Sügav puue	10	4	1	7	2	2	2	0	14
<u>Vajan pidevalt abi</u>	6	2	0	4	2	1	1	0	8
Abikaasa	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Elukaaslane	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Vastanu lapsed	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Kasulapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Abikaasa või elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase vanemad / vanema elukaaslane	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Vastanu või elukaaslase vanavanemad / vanavanema elukaaslane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase lapselapsed / lapselapse elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase õde või vend	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Muu sugulane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mittesugulane	1	0	0	0	0	1	0	0	1
<u>Vajan abi vahetevahel</u>	3	1	1	1	0	1	1	0	4
Abikaasa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elukaaslane	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Vastanu lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasulapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Abikaasa või elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase vanemad / vanema elukaaslane	1	1	1	1	0	0	0	0	2
Vastanu või elukaaslase vanavanemad / vanavanema elukaaslane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase lapselapsed / lapselapse elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase õde või vend	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu sugulane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mittesugulane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>Ei vaja abi</u>	1	2	0	3	0	0	0	0	3
Raske puue	4	2	0	4	0	1	0	1	6
<u>Vajan pidevalt abi</u>	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Abikaasa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elukaaslane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasulapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Abikaasa või elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase vanemad / vanema elukaaslane	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Vastanu või elukaaslase vanavanemad / vanavanema elukaaslane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase lapselapsed / lapselapse elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase õde või vend	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu sugulane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mittesugulane	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Vajan abi vahetevahel	3	0	0	3	0	0	0	0	3
Abikaasa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elukaaslane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasulapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Abikaasa või elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase vanemad / vanema elukaaslane	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Vastanu või elukaaslase vanavanemad / vanavanema elukaaslane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase lapselapsed / lapselapse elukaaslase lapsed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastanu või elukaaslase õde või vend	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu sugulane	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Mittesugulane	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei vaja abi	0	2	0	0	0	1	0	1	2

3. PUUE JA TÖÖVÕIMETUS

Kõik vastanud (20) nimetasid enda puudeliigiks liikumispuude, 1 vastanu lisas täiendavalt ka üldhaigestumise ja kroonilise haiguse. Kaasasündinud puudega on tegemist 9 juhul, 8 juhul on puude tekkimise põhjuseks liiklus- või muu õnnetus.

Tabel 5. Puude raskusaste, liik ja tekkimise põhjus (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Sügav puue	10	4	1	7	2	2	2	0	14
<u>Liikumispuue</u>	10	4	1	7	2	2	2	0	14
Puue on kaasa sündinud, sh sünnitrauma	3	2	1	4	0	0	0	0	5
Liiklusõnnetus	3	1	0	1	0	2	1	0	4
Muu õnnetus	4	0	0	1	2	0	1	0	4
Tööst mittepõhjustatud haigus	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Vägivald	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Raske puue	4	2	0	4	0	1	0	1	6
<u>Liikumispuue</u>	4	2	0	4	0	1	0	1	6
Üldhaigestumine	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Krooniline haigus	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Puue on kaasa sündinud, sh sünnitrauma	3	1	0	3	0	0	0	1	4
Liiklusõnnetus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muu õnnetus	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Tööst mittepõhjustatud haigus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Vägivald	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4. HARIDUS

Valdav osa vastanuist (19) kas õpib või soovib õppida. Suurem osa raske puudega vastanuist (4) õpib nii palju kui soovib. Sügava puudega vastanuist enamik (5) ei õpi, aga soovib õppida. 4 sügava puudega vastanut õpib nii palju kui soovib.

Tabel 6. Õppimisvõimaluse vastavus soovidele (puude raskusastme, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp						Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59	teadmata	
Sügav puue	10	4	1	7	2	2	2	0	14
Õpin praegu nii palju kui soovin	3	1	0	2	1	0	1	0	4
Õpin praegu, kuid sooviksin rohkem õppida	2	2	1	2	0	0	1	0	4
Ei õpi praegu, kuid sooviksin õppida	4	1	0	3	0	2	0	0	5
Ei õpi praegu ega soovi ka õppida	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ei oska õelda	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Raske puue	4	2	0	4	0	1	0	1	6
Õpin praegu nii palju kui soovin	2	2	0	2	0	1	0	1	4
Õpin praegu, kuid sooviksin rohkem õppida	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei õpi praegu, kuid sooviksin õppida	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei õpi praegu ega soovi ka õppida	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ei oska õelda	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Peamiseks õppimist piiravaks põhjuseks nimetasid Tallinnas elavad vastanud ajapuudust. Maakonnakeskuses või maa-asulas elavatel vastanutel takistab õppimist peamiselt puudulik transpordivõimalus ning toimetulekuks abi vajajatel ka isikliku abistaja, tugiisiku või juhendaja puudumine.

Tabel 7. Õppimist piiravad põhjused (elukoha, toimetulekuks abivajaduse, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp						Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59	teadmata	
Tallinn	5	0	0	1	1	2	1	0	5
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	5	0	0	1	1	2	1	0	5
Majanduslikud põhjused ei võimalda õppida (rahapuudus)	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei ole aega (töö, perekonnakohustuste täitmine)	4	0	0	1	1	2	0	0	4
Abivahendite või -seadmete puudumine	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Isikliku abistaja, tugiisiku või juhendaja puudumine	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Transpordi puudumine	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Sotsiaalteenuste eest tasumine on liiga kallis	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutusele juurdepääsemisega	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutusse sissepääsemisega	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutuses iseseisvalt hakkamasaamisega	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Halb terviseseisund, enesetunne või haigus	2	0	0	1	0	0	1	0	2
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Maakonnakeskus	5	3	0	6	1	0	0	1	8
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	4	1	0	4	1	0	0	0	5
Majanduslikud põhjused ei võimalda õppida (rahapuudus)	2	0	0	1	1	0	0	0	2
Kardan, et minusse võidakse suhtuda eelarvamusega	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Abivahendite või -seadmete puudumine	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Isikliku abistaja, tugisiku või juhendaja puudumine	3	1	0	3	1	0	0	0	4
Transpordi puudumine	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Raskused õppeasutusele juurdepääsemisega	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Raskused õppeasutusse sissepääsemisega	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Raskused õppeasutuses iseseisvalt hakkamasaamisega	2	1	0	2	1	0	0	0	3
Halb terviseseisund, enesetunne või haigus	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Muud põhjused	2	0	0	2	0	0	0	0	2
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	1	2	0	2	0	0	0	1	3
Majanduslikud põhjused ei võimalda õppida (rahapuudus)	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei ole aega (töö, perekonnakohustuste täitmine)	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Mulle meelepäraseid kursuseid ei pakuta	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Abivahendite või -seadmete puudumine	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Isikliku abistaja, tugisiku või juhendaja puudumine	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Transpordi puudumine	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Sotsiaalteenuste eest tasumine on liiga kallid	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutusele juurdepääsemisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutusesse sissepääsemisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutuses iseseisvalt hakkamasaamisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Maa-asula	4	3	1	4	0	1	1	0	7
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	4	2	1	4	0	0	1	0	6
Majanduslikud põhjused ei võimalda õppida (rahapuudus)	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Mulle meelepäraseid kursuseid ei pakuta	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Isikliku abistaja, tugisiku või juhendaja puudumine	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Transpordi puudumine	3	1	1	2	0	0	1	0	4
Raskused õppeasutusele juurdepääsemisega	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutusse sissepääsemisega	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutuses iseseisvalt hakkamasaamisega	0	2	0	2	0	0	0	0	2
Halb terviseseisund, enesetunne või haigus	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Muud põhjused	1	1	0	1	0	0	1	0	2
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Ei oska öelda	0	1	0	0	0	1	0	0	1

Õppimisega või enesetäiendamisega seonduvalt märkis 4 vastanut probleemide puudumist ja 3 raskusi õppasutusele juurdepääsemisega. Vastustes ei olnud märkimisväärseid erinevusi elukoha või puude raskusastme võrdluses.

Tabel 8. Viimase 12 kuu jooksul täheldatud kooliskäimise, õppimise või enesetäiendamise probleemid või ebameeldivused (elukoha, toimetulekuks abivajaduse, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Tallinn	5	0	0	1	1	2	1	0	5
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	5	0	0	1	1	2	1	0	5
Probleeme ei ole olnud	2	0	0	0	1	0	1	0	2
<u>Õppekava ei olnud jõukohane (õppekoormus)</u>	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ebapiisav transporditeenuse maht	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ebapiisav isikliku abistaja teenuse maht	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Liiga kulukas transport	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Liiga kulukas isikliku abistaja teenuse omaosalus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutusele juurdepääsemisega	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutusse sissepääsemisega	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Abivahendite puudumine	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ebasobiv õppekorraldus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maakonnakeskus	5	3	0	6	1	0	0	1	8
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	4	1	0	4	1	0	0	0	5
<u>Õppekava ei olnud jõukohane (õppekoormus)</u>	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Liiga kulukas transport	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused suhtlemisel	1	0	0	1	0	0	0	0	1
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	1	2	0	2	0	0	0	1	3
Probleeme ei ole olnud	0	1	0	0	0	0	0	1	1
Maa-asula	4	3	1	4	0	1	1	0	7
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	4	2	1	4	0	0	1	0	6
Probleeme ei ole olnud	2	0	1	1	0	0	0	0	2
Ebapiisav transporditeenuse maht	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ebapiisav isikliku abistaja teenuse maht	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Liiga kulukas transport	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Raskused õppeasutusele juurdepääsemisega	0	2	0	2	0	0	0	0	2
Raskused õppeasutusse sissepääsemisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Raskused õppeasutuses iseseisvalt hakkamasaamisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Probleeme ei ole olnud	0	1	0	0	0	1	0	0	1

Vastanutel paluti anda hinnang puudega inimeste õppimisvõimaluste võrdväärsusele teiste inimestega võrreldes. Hindamiskaala oli kolmeastmeline: 1 – täiesti võrdsed, 2 – üsna võrdsed, 3 – üldse mitte võrdsed. Vastanute üldise hinnangu kohaselt on puudega inimeste õppimisvõimalused teiste inimestega võrreldes pigem ebavõrdsed.

Tabel 9. Hinnang puudega inimeste võimaluste võrdväärsusele teiste inimestega võrreldes

	Hinne
Jätkata õpinguid kutseõppeasutuses	2,50
Jätkata õpinguid kõrgkoolis	2,25
Valida sobiv huvialaring	2,65
Osaleda täiendusõppes	2,39

5. TÖÖHÕIVE

Valdav osa vastanuist (18) kas töötab või soovib töötada. Sügava puudega vastanuist 6 töötab nii palju kui soovib ning 6 mittetöötavat soovib tööd teha. Raske puudega vastanuist 2 töötab nii palju kui soovib ning 2 ei tööta, aga soovib töötada.

Tabel 10. Töötamisvõimaluse vastavus soovidele (puude raskusastme, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					Kokku	
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		teadmata
Sügav puue	10	4	1	7	2	2	2	0	14
Töötan praegu nii palju kui soovin	5	1	0	3	2	1	0	0	6
Töötan praegu, kuid sooviksin rohkem töötada	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tööd on rohkem kui soovin	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ei tööta praegu, kuid sooviksin töötada	4	2	1	3	1	0	1	0	6
Ei tööta praegu ega soovi ka töötada	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Ei oska öelda	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raske puue	4	2	0	4	0	1	0	1	6
Töötan praegu nii palju kui soovin	1	1	0	1	0	1	0	0	2
Töötan praegu, kuid sooviksin rohkem töötada	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tööd on rohkem kui soovin	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei tööta praegu, kuid sooviksin töötada	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Ei tööta praegu ega soovi ka töötada	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ei oska öelda	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tööga hõivatud vastanud on oma tööga rahul. Hinnangu „väga rahul“ andis 3 ja „pigem rahul“ 7 vastanut. Vastanud töötavad valdavalt IT-sektoris andmesisestaja või programmeerijana (5), aga ka tõlgi, eripedagoogi, nõustaja, ametniku või uudistetoimetajana.

Tabel 11. Tööga hõivatute rahulolu tööga (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					Kokku	
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		teadmata
Pigem olen rahul	5	2	0	5	1	1	0	0	7
Olen väga rahul	2	1	0	1	0	2	0	0	3

Tööle saamiseks on kasutatud väga erinevaid viise, 2 vastanut sai töö kuulutuse kaudu, ülejäänud kasutasid ainuomast moodust.

Tabel 12. Töö saamiseks kasutatud viisid

Tööga hõivatud	
Sugulaste või tuttavate kaudu	1
Puuetega inimeste organisatsiooni kaudu	1
Töökuulutuse kaudu	2
Tööandja poole pöördudes	1
Eratöötajate kaudu	1
Alustasin ettevõtlusega	1
Muul viisil	3
KOKKU	10

Sügava puudega vastanutest enamikul (6) on tähtajatu töösuhe, aga enamikul raske puudega vastanutest (2) on tähtajaline töösuhe. Töökoormust hindavad nii raske kui ka sügava puudega vastanud kas pigem või täiesti sobivaks. Tähtajaline töösuhe ja mittesobiv töökoormus on pigem maakonnakeskuses elavatel vastanutel. Keskmine nädalane töökoormus on vastanutel paarist tunnist kuni 60 tunnini nädalas, soovitav oleks vastanute hinnangul aga 20 tundi nädalas.

Tabel 13. Tööga hõivatute töösuhet kirjeldavad üldandmed (puude raskusastme, elukoha, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Sügav puue	5	2	0	4	1	2	0	0	7
Tähtajaline	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Tähtajatu	5	1	0	3	1	2	0	0	6
Praegune töökoormus sobib täiesti	3	0	0	1	0	2	0	0	3
Praegune töökoormus on pigem sobiv	2	1	0	2	1	0	0	0	3
Praegune töökoormus ei sobi	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Raske puue	2	1	0	2	0	1	0	0	3
Tähtajaline	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Tähtajatu	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Praegune töökoormus sobib täiesti	2	1	0	2	0	1	0	0	3
Praegune töökoormus on pigem sobiv	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Praegune töökoormus ei sobi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tallinn	4	0	0	1	1	2	0	0	4
Tähtajaline	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tähtajatu	3	0	0	0	1	2	0	0	3
Praegune töökoormus sobib täiesti	3	0	0	1	0	2	0	0	3
Praegune töökoormus on pigem sobiv	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Praegune töökoormus ei sobi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maakonnakeskus	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Tähtajaline	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Tähtajatu	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Praegune töökoormus sobib täiesti	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Praegune töökoormus on pigem sobiv	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Praegune töökoormus ei sobi	0	1	0	2	0	0	0	0	2
Maa-asula	1	2	0	2	0	1	0	0	3
Tähtajaline	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tähtajatu	1	2	0	2	0	1	0	0	3
Praegune töökoormus sobib täiesti	1	1	0	1	0	1	0	0	2
Praegune töökoormus on pigem sobiv	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Praegune töökoormus ei sobi	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Töökohta ei ole vastanud valdavalt (9) vahetanud. Viimase 12 kuu jooksul vahetas töökohta vaid 1 vastanu. Üle kahe aasta on oma töökohal töötanud 5 vastanut, 2 vastanut on töötanud 1–2 aastat ja 3 vastanut alla aasta.

Tabel 14. Eriala, ameti või töökoha vahetamine viimase 12 kuu jooksul (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Ei ole töökohta vahetanud	7	2	0	5	1	3	0	0	9
On vahetanud puude tõttu	0	1	0	1	0	0	0	0	1

Vastanutel on valdavalt loodud võimalused kaugtööks. Üks vastanu märkis, et töö iseloom ei võimalda kaugtööd.

Tabel 15. Tööga hõivatute võimalused kodus töötamiseks (kaugtööks)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Jah, võimalus on	6	1	0	4	1	3	0	0	8
Ei, sest tööülesanded ei võimalda seda	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ma ei ole kodus töötamisest huvitatud	1	1	0	2	0	0	0	0	2

Tööl käimisega seondult ei ole esinenud probleeme 4 vastanul. Probleemiks peeti transpordi- ja tugiteenuste kõrget hinda või teenuse ebapiisavat mahtu, samuti raskusi töökohale pääsemise ja seal iseseisvalt hakkamasaamisega. Kommentaarides märgiti ka ilmaoludest tingitud probleeme.

Tabel 16. Viimase 12 kuu jooksul täheldatud töökäimise või töötamisega seotud probleemid või ebameeldivused (elukoha, toimetulekuks abivajaduse, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Tallinn	4	0	0	1	1	2	0	0	4
Vajan abi toimetulekuks	4	0	0	1	1	2	0	0	4
Probleeme ei ole olnud	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Ebapiisav transporditeenuse maht	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ebapiisav isikliku abistaja teenuse maht	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Liiga kulukas transport töökohta	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Liiga kulukas isikliku abistaja teenuse omaosalus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Raskused töökohta juurdepääsemisega	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tervisliku seisundi halvenemine	2	0	0	1	1	0	0	0	2
Ebasobivad abivahendid	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Puudest põhjustatud terviseseisundi halvenemine	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muud probleemid	2	0	0	1	0	1	0	0	2
Ei vaja abi toimetulekuks	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maakonnakeskus	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Vajan abi toimetulekuks	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Probleeme ei ole olnud	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei vaja abi toimetulekuks	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Töö ei olnud jõukohane (töökoormus)	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Raskused töökohta juurdepääsemisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Raskused töökohta sissepääsemisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Raskused töökohal iseseisvalt hakkamasaamisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ebasobiv töökorraldus (tööaeg)	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Maa-asula	1	2	0	2	0	1	0	0	3
Vajan abi toimetulekuks	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Probleeme ei ole olnud	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Liiga kulukas transport töökohta	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ei vaja abi toimetulekuks	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Probleeme ei ole olnud	0	1	0	0	0	1	0	0	1

Tööga hõivatutest enamik (6) ei pidanud täiendava abi või täiendavate võimaluste loomist töötamiseks vajalikuks. Ülejäänud 4 pidasid oluliseks mitmeid lisavõimalusi ja tugiteenuseid. 3 vastanut pidas vajalikuks puudele vastavalt kohandatud töökohta, 2 juhul märgiti transpordi või isikliku abistaja teenuse korraldamise, samuti täienduskoolituse ning puhkepauside võtmise vajadust.

Tabel 17. Tööga hõivatute vajadused täiendava abi ja võimaluste järele töötamise võimaldamiseks (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Ei vaja täiendavat abi	5	1	0	2	1	3	0	0	6
Puudele vastavalt kohandatud töökoht	1	2	0	3	0	0	0	0	3
Transport tööle ja koju saamiseks	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Abi tööruumides ringi liikumiseks	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Isikliku abistaja abi töö tegemiseks	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Võimalus puhkepausideks vajalikel aegadel	0	2	0	2	0	0	0	0	2
Täienduskoolitus, ümberõpe	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Paindlik tööaja algus ja lõpp	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Töökoormuse jaotamise võimalus tööpäevade vahel	0	1	0	1	0	0	0	0	1

Tööga ei ole hõivatud 9 vastanut, neist kuuel on varasem töökogemus olemas.

Tabel 18. Mittehõivatute varasema töökogemuse olemasolu (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Varasem töökogemus olemas	5	1	0	3	1	0	2	0	6
Varasem töökogemus puudub	2	1	1	2	0	0	0	0	3

Varasema töökogemusega vastanutest 4 lõpetas eelmise töösuhte puude ja sellest tulenevate tegevuspiirangute tõttu, kahel lõppes tähtajaline töö.

Tabel 19. Varasema töökogemusega mittehõivatute eelmisest töökohast lahkumise põhjus (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Tähtajalise töö või katseaja lõppemine	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Puue ja sellest tulenevad tegevuspiirangud	4	0	0	1	1	0	2	0	4
Enda haigus või vigastus	1	0	0	0	1	0	0	0	1

Tööga mittehõivatuse põhjuseks nimetati valdavalt õpinguid (6 vastanut), väljaspool Tallinna elavad vastanud pidasid sagedaseks põhjuseks ka enda puuet (4 vastanut).

Tabel 20. Tööga mittehõivatuse põhjused (elukoha, toimetulekuks abivajaduse, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp						Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59	teadmata	
Tallinn	1	0	0	0	0	0	1	0	1
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Õpingud võtavad kogu aja	1	0	0	0	0	0	1	0	1
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maakonnakeskus	3	1	0	3	1	0	0	0	4
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	3	1	0	3	1	0	0	0	4
Ei ole leidnud sobivat tööd	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Õpingud võtavad kogu aja	2	0	0	1	1	0	0	0	2
Enda puude tõttu	2	0	0	1	1	0	0	0	2
Enda haiguse või vigastuse tõttu	1	0	0	0	1	0	0	0	1
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maa-asula	3	1	1	2	0	0	1	0	4
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	3	1	1	2	0	0	1	0	4
Õpingud võtavad kogu aja	2	1	1	2	0	0	0	0	3
Enda puude tõttu	1	1	0	1	0	0	1	0	2
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Peamiseks vajaduseks, mis võimaldaks tööga mittehõivatutel minna tööle, märkisid tööle minna soovijad töökoha kohandamist puudele vastavaks (6).

Tabel 21. Tööga mittehõivatute vajadused tööle naasmiseks vajalike täiendavate teenuste ja meetmete järele (töötamise soovi, puude raskusastme, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Soovin võimaluse korral tööle minna	5	2	1	4	1	0	1	0	7
<u>Sügav puue</u>	4	2	1	3	1	0	1	0	6
Informatsioon pakutavatest töökohtadest	1	1	1	1	0	0	0	0	2
Ümberõpe uue elukutse saamiseks	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Täiendusõpe viimati omandatud elukutsel töötamiseks	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Töökoha kohandamine puudele vastavalt	4	1	1	2	1	0	1	0	5
Tugiisik asjaajamisel võimaldamaks leida ja saada tööd	1	1	0	1	0	0	1	0	2
Toetavad teenused (transport, isiklik abistaja jms)	4	0	1	1	1	0	1	0	4
Tööle kandideerimise oskus	1	0	0	0	1	0	0	0	1
<u>Raske puue</u>	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ümberõpe uue elukutse saamiseks	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Täiendusõpe viimati omandatud elukutsel töötamiseks	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Töökoha kohandamine puudele vastavalt	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tugiisik asjaajamisel võimaldamaks leida ja saada tööd	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Toetavad teenused (transport, isiklik abistaja jms)	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei soovi tööle minna	2	0	0	1	0	0	1	0	2
<u>Sügav puue</u>	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Keeldun vastamast	1	0	0	0	0	0	1	0	1
<u>Raske puue</u>	1	0	0	1	0	0	0	0	1

Tööga mittehõivatutest 4 vastanut ei ole viimase nelja nädala jooksul aktiivselt tööd otsinud. Teised on töö otsimiseks kasutanud mitmeid viise, sh kuulutuste ja otsekontaktide abil.

Tabel 22. Tööga mittehõivatute tööotsingul osalemine viimase 4 nädala jooksul (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Ei ole aktiivselt tööd otsinud	3	1	0	3	1	0	0	0	4
Töötukassa kaudu	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Otse tööandja poole pöördudes	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Sugulaste ja tuttavate kaudu	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Vastasin tööpakkumiskulutustele	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Avaldasin tööotsimiskulutusi	2	0	0	1	0	0	1	0	2
Tööandja juures intervjuul	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muul viisil	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Keeldun vastamast	1	0	0	0	0	0	1	0	1

Töö otsimisel ei ole probleeme olnud vaid ühel vastanul. Sagedasimaks probleemiks märgiti puudega inimesele sobivate pakkumiste vähesust (5), samuti raskusi töökohale juurdepääsemisega.

Tabel 23. Probleemid, millega ollakse viimase 12 kuu jooksul tööd otsides kokku puutunud (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Ei ole viimase 12 kuu jooksul tööd otsinud	9	5	0	7	2	3	1	1	14
Ei ole probleeme olnud	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Mind huvitavaid tööpakkumisi on vähe	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Infopuudus tööpakkumiste kohta	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Vähe puudega inimesele sobivaid pakkumusi	3	1	0	4	0	0	1	0	5
Võimalik töökoht on elukohast liiga kaugel	3	0	1	1	0	0	1	0	3
Liiga kulukas transport võimalikku töökohta	2	1	0	2	0	0	1	0	3
Raskused töökohale juurdepääsemisega	3	1	1	2	0	0	1	0	4
Raskused töökohta sissepääsemisega	3	1	1	2	0	0	1	0	4
Raskused töökohal iseseisvalt hakkamasaamisega	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Tööandja eelarvamused	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ebavõrdne, eelarvamustega või diskrimineeriv kohtlemine	1	0	0	1	0	0	0	0	1

Vastanutel paluti anda hinnang töötamise motiivide kohta. Hindamiskaala oli neljaastmeline: 1 – kindlasti nõustun, 2 – pigem nõustun, 3 – pigem ei nõustu, 4 – kindlasti ei nõustu.

Tabel 24. Hinnang töötamise motiivide kohta

	Hinne
Vajadus raha teenida on peamine, mis mind tööle minnes motiveerib	1,70
Soovin töötada, et suhelda teiste inimestega ja tunda end osana kollektiivist	1,20
Soovin töötada, sest ma ei soovi olla ainult abisaaja ja mul on teadmisi, mida jagada	1,35
Soovin töötada, sest olen haritud ja oman teadmisi ja oskusi	1,65

6. ABIVAHENDID, KÕRVALABIVAJADUS JA LIIKUMISVABADUS

Vastanud kasutavad igapäevategevustes valdavalt (19) liikumisabivahendeid. Toimetulekuks abi vajajad kasutavad ka muid abivahendeid, nagu hooldus- ja kaitsevahendid, tehnilised abivahendid kirjutamiseks või seadmete kasutamiseks. Ilma abita toimetulevad vastanud muid abivahendeid peale liikumisabivahendite ei vaja.

Tabel 25. Abivahendite kasutamine igapäevategevustes (puude raskusastme, toimetulekuks abivajaduse, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Sügav puue	10	4	1	7	2	2	2	0	14
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	9	3	1	5	2	2	2	0	12
Liikumisabivahendeid	9	3	1	5	2	2	2	0	12
Proteese ja ortoose	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Tehnilisi abivahendeid kirjutamiseks, joonistamiseks	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tehnilisi abivahendeid telefoni ja arvuti kasutamiseks	2	0	0	1	0	1	0	0	2
Hooldus- ja kaitsevahendeid	3	1	0	2	1	0	1	0	4
Muid abivahendeid	0	1	0	1	0	0	0	0	1
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Liikumisabivahendeid	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Raske puue	4	2	0	4	0	1	0	1	6
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	4	0	0	4	0	0	0	0	4
Liikumisabivahendeid	3	0	0	3	0	0	0	0	3
Tehnilisi abivahendeid kirjutamiseks, joonistamiseks	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Hooldus- ja kaitsevahendeid	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muid abivahendeid	1	0	0	1	0	0	0	0	1
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	0	2	0	0	0	1	0	1	2
Liikumisabivahendeid	0	2	0	0	0	1	0	1	2

Vastanud vajavad abivahendeid praktiliselt kõikideks tegevusteks nii kodus kui ka väljaspool.

Tabel 26. Abivahendite kasutamise otstarve (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Igapäevaseks toimetulekuks kodus	11	6	0	9	2	3	2	1	17
Igapäevaseks toimetulekuks väljaspool kodu	13	6	1	10	2	1	2	1	17
Õppimiseks, täiendamiseks	11	5	1	8	2	2	2	1	16
Töötamiseks	12	3	1	8	1	3	2	0	15
Hobide ja harrastustega tegelemiseks	12	5	1	9	1	3	2	1	17
Muudeks tegevusteks	2	0	0	2	1	0	0	0	3

Täiendav vajadus liikumisabivahendite järgi on 10 vastanul, vähem soovitakse muid täiendavaid abivahendeid. Täiendavaid abivahendeid ei vaja 5 vastanut.

Tabel 27. Hinnang täiendavate abivahendite vajamise kohta (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Ei vaja täiendavaid abivahendeid	2	3	0	4	0	1	0	0	5
Liikumisabivahendeid	9	1	1	3	2	2	1	1	10
Proteese ja ortoose	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Tehnilisi abivahendeid telefoni ja arvuti kasutamiseks	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Hooldus- ja kaitsevahendeid	2	0	0	1	0	1	0	0	2
Muid abivahendeid	3	1	0	2	0	1	1	0	4
Ei oska öelda	0	1	0	1	0	0	0	0	1

Abivahendite soetamisega seonduvalt pidasid vastanud peamiseks probleemiks nende kõrget hinda (12). 7 vastanut pidas probleemiks liiga pikka ootejärjekorda, 6 vastanul on olnud probleemiks kas infopuudus, vajaliku abivahendi puudumine või vajaduste mittemõistmine. Ka asjaajamise keerukus on kohati probleemiks.

Tabel 28. Seoses abivahendite saamisega avaldunud probleemid (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Probleeme ei ole	1	1	0	0	0	2	0	0	2
Taotlemise kord on keeruline	3	2	0	4	1	0	0	0	5
Minu vajadusi ei mõisteta hästi	4	2	0	6	0	0	0	0	6
Ootejärjekord on liiga pikk	6	1	1	5	1	0	0	0	7
Abivahendid on liiga kallid	10	2	1	7	1	1	2	0	12
Vajalikku sobivat abivahendit ei leidu	5	1	1	4	0	0	0	1	6
Keeruline asjaajamine	3	0	0	3	0	0	0	0	3
Infopuudus	4	2	0	4	1	0	1	0	6
Suured asjaajamiskulud	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muu	2	0	0	1	1	0	0	0	2

Vastanutel paluti anda hinnang abivahenditega seonduva kohta. Hindamisskaala oli neljaastmeline: 1 – kindlasti nõustun, 2 – pigem nõustun, 3 – pigem ei nõustu, 4 – kindlasti ei nõustu. Vastanud leiavad üldiselt, et abivahenditest on neile oluline abi, kuid need on kallid ja asjaajamine nende saamiseks pigem ei ole piisavalt lihtne. Abivahenditest tuntakse nappust.

Tabel 29. Hinnang abivahendite kättesaadavusele, kvaliteedile ja kasulikkusele

	Hinne
Asjaajamine abivahendite saamiseks on piisavalt lihtne	2,85
Abivahenditest on mulle oluline abi	1,10
Abivahendid on liiga kallid	1,80
Mul on piisavalt abivahendeid ja need on kvaliteetsed	2,50
Abivahendifirmade spetsialistid on piisavalt mõistvad	2,05

Vastanud vajavad enim kõrvalabi koduste igapäevatoimingute juures (16), aga ka vaba aja veetmisel (10). Kõrvalabi vajavad ka need, kes vastasid, et ei vaja kõrvalabi toimetulekuks.

Tabel 30. Tegevusvaldkonnad, milles vajatakse kõrvalabi (toimetulekuks abivajaduse, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
<u>Vajan abi toimetulekuks</u>	13	3	1	9	2	2	2	0	16
Enesehoolduse juures	7	3	0	7	2	1	0	0	10
Koduste igapäevatoimingute juures	13	3	1	9	2	2	2	0	16
Asjaajamisel	1	2	0	2	1	0	0	0	3
Õppimisel	6	1	0	5	1	0	1	0	7
Töötamisel	4	0	0	3	0	1	0	0	4
Vaba aja veetmisel	7	2	0	6	2	1	0	0	9
Muudeks tegevusteks	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ei ole kõrvalabi vaja	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>Ei vaja abi toimetulekuks</u>	1	3	0	3	0	1	0	1	5
Enesehoolduse juures	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Koduste igapäevatoimingute juures	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Asjaajamisel	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Õppimisel	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Töötamisel	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Vaba aja veetmisel	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muudeks tegevusteks	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ei ole kõrvalabi vaja	0	2	0	0	0	1	0	1	2

Vastanu abistamise või hooldamise vajaduse tõttu pole 12 juhul pidanud keegi enda töö- või õpihõivet muutma, 8 juhul on hoolduskoormusega isik pidanud töö või õpingud lühemaks või pikemaks perioodiks katkestama.

Tabel 31. Vajadus muudatusteks lähedase töö- või õpihõives seonduvalt abistamise või hooldamise vajadusega (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Võtnud vabu tunde või päevi	2	1	1	1	0	0	1	0	3
Katkestanud täielikult õppimise või töötamise	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Võtnud end töölt vabaks muul viisil	3	1	0	3	0	0	1	0	4
Keegi pole end pidanud töölt vabaks võtma	9	3	0	6	2	3	0	1	12

Vastanutel paluti anda hinnang kõrvalabi saamise piisavusele ja kvaliteedile. Hindamiskaala oli neljaastmeline: 1 – kindlasti nõustun, 2 – pigem nõustun, 3 – pigem ei nõustu, 4 – kindlasti ei nõustu. Vastajad on pigem arvamusel, et kõrvalabi saadakse piisavalt ning see on piisava kvaliteediga.

Tabel 32. Hinnang kõrvalabi saamise piisavusele ja kvaliteedile

	Hinne
Saan piisavalt kõrvalabi kodus toimetulemiseks	1,75
Saan piisavalt kõrvalabi väljaspool kodu	2,20
Kõrvalabi on piisava kvaliteediga	1,75
Kõrvalabi osutajad on piisavalt mõistvad	1,50

Aktiivsemalt liiguvad töötavad või õppivad vastanud. Pooled neist (9) käivad väljas iga päev, samal ajal kui mitteaktiivsed käivad väljas vaid mõnel päeval nädalas või veelgi harvem.

Tabel 33. Liikumise sagedus kodust väljas (töö- või õpihõive, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Töötab või õpi	13	5	1	10	1	3	2	1	18
Iga päev	6	3	1	6	0	2	0	0	9
Peaaegu iga päev	3	0	0	1	1	0	1	0	3
Mõni kord nädalas	3	2	0	3	0	0	1	1	5
Mõni kord kuus	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Harvem kui kord kuus	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ei tööta ega õpi	1	1	0	1	1	0	0	0	2
Iga päev	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Peaaegu iga päev	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mõni kord nädalas	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Mõni kord kuus	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Harvem kui kord kuus	1	0	0	0	1	0	0	0	1

Väljas käimisest ei ole kunagi loobunud 8 vastanut. Loobumise põhjustena nimetati enim raskusi riitumise ja väljaminekuks ettevalmistumisega (5), aga ka raskusi majast välja saamisel (4), abistaja puudumist (4). Kommentaarides märgiti, et väljas käimine on oluliselt seotud ilmaoludega, lumi ja vihmasadu on suureks takistavaks teguriks.

Tabel 34. Väljas käimisest loobumise põhjused (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Tunnen end ebakindlalt, mul on hirm	2	0	0	1	1	0	0	0	2
Tunnen, et inimesed suhtuvad minusse eelarvamusega	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Tunnen, et mul ei ole kuhugi minna	3	0	0	2	1	0	0	0	3
Raskused riitumise ja muude ettevalmistustega väljaminekuks	4	1	0	4	1	0	0	0	5
Raske on majast välja saada	3	1	0	3	1	0	0	0	4
Raske on väljaspool kodu liikuda	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Puudub sobiv abivahend	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Puudub abistaja väljas liikumisel	2	2	0	3	1	0	0	0	4
Väljas käimine on kulukas	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Olen puude või haiguse tõttu liikumatu	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ei ole kunagi loobunud	6	2	1	4	0	2	1	0	8
Muu põhjus	2	0	0	0	1	1	0	0	2

Väljas liikumiseks peeti suurimaks abiks ehitiste (17) ja tänavate (15) kohandamist, aga ka transpordi korraldamist (14).

Tabel 35. Abivajadus kodust väljas liikumisel (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Sõprade ja sugulaste abi ja toetus	7	1	1	5	2	0	0	0	8
Ametliku saatja abi	7	3	0	7	2	1	0	0	10
Ehitiste kohandamine	12	5	1	9	1	3	2	1	17
Tänavate kohandamine	11	4	1	8	2	2	2	0	15
Transport	11	3	1	8	2	1	1	1	14
Abivahendid	9	1	1	4	2	1	1	1	10
Muu abi	2	0	0	1	0	1	0	0	2

Vastanutel paluti anda hinnang abivahendite olemasolu ja kõrvalabi kvaliteedi kohta. Hindamiskaala oli neljaastmeline: 1 – kindlasti nõustun, 2 – pigem nõustun, 3 – pigem ei nõustu, 4 – kindlasti ei nõustu. Vastanud hindavad, et neil on pigem olemas piisavalt head abivahendid ja kvaliteetne kõrvalabi.

Tabel 36. Hinnang abivahendite olemasolu ja kõrvalabi kvaliteedi kohta

	Hinne
Kodus liikumiseks piisavalt head abivahendid ja kõrvalabi	1,45
Väljaspool kodu liikumiseks piisavalt head abivahendid ja kõrvalabi	1,70
Kvaliteetne kõrvalabi	1,60
Kõrvalabi osutajad on mõistvad	1,42

7. TRANSPORT

Populaarseimad transpordivahendid ja -teenused on lähedase sõiduauto (12) ja kohandatud invasõiduk (11). Tallinnas elavad vastanud kasutavad enim kohandatud ühissõidukit (3) ja sotsiaaltransporti (3), maakonnakeskustes elavad vastanud lähedase sõiduautot (5) ja maa-asulates elavad vastanud kohandatud invasõidukit (3).

Tabel 37. Tavaliselt kasutatavad transpordivahendid ja -teenused (elukoha, puude raskusastme, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp						Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59	teadmata	
Tallinn	5	0	0	1	1	2	1	0	5
<u>Sügav puue</u>	4	0	0	0	1	2	1	0	4
Isiklik sõiduauto	2	0	0	0	0	1	1	0	2
Lähedase sõiduauto	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Tavaline ühissõiduk	2	0	0	0	1	1	0	0	2
Kohandatud ühissõiduk	3	0	0	0	1	2	0	0	3
Tavaline takso	2	0	0	0	1	1	0	0	2
Kompenseeritud takso	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Kohandatud sotsiaaltransport	3	0	0	0	1	2	0	0	3
Kohandatud invasõiduk	1	0	0	0	0	1	0	0	1
<u>Raske puue</u>	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tavaline takso	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Kompenseeritud takso	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Kohandatud invasõiduk	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Maakonnakeskus	5	3	0	6	1	0	0	1	8
<u>Sügav puue</u>	2	2	0	3	1	0	0	0	4
Isiklik sõiduauto	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Lähedase sõiduauto	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Tavaline ühissõiduk	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tavaline takso	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Kompenseeritud takso	0	2	0	2	0	0	0	0	2
Kohandatud sotsiaaltransport	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Kohandatud invasõiduk	1	2	0	2	1	0	0	0	3
<u>Raske puue</u>	3	1	0	3	0	0	0	1	4
Isiklik sõiduauto	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Lähedase sõiduauto	3	0	0	3	0	0	0	0	3
Tavaline ühissõiduk	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Kohandatud ühissõiduk	1	1	0	1	0	0	0	1	2
Tavaline takso	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Kompenseeritud takso	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Kohandatud sotsiaaltransport	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Kohandatud invasõiduk	2	1	0	2	0	0	0	1	3
Isiklik sõiduauto	0	1	0	0	0	1	0	0	1

	Sugu		Vanusegrupp						Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59	teadmata	
Maa-asula	4	3	1	4	0	1	1	0	7
Sügav puue	4	2	1	4	0	0	1	0	6
Lähedase sõiduauto	4	2	1	4	0	0	1	0	6
Kohandatud ühissõiduk	2	0	1	1	0	0	0	0	2
Kompenseeritud takso	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Kohandatud sotsiaaltransport	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Kohandatud invasõiduk	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Raske puue	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Isiklik sõiduauto	0	1	0	0	0	1	0	0	1

Ühistranspordiga seonduvalt nimetasid vastanud peamise probleemina ebasobivat sõidugraafikut (6), probleemide puudumist märkis 8 vastanut. Kohandamata takso puhul märkis 8 vastanut, et puue ei võimalda teenust kasutada, probleemide puudumist märkis 4. Sotsiaaltranspordi puhul märkis 6 vastanut peamiseks probleemiks rahapuudust, probleemide puudumist märkis 2 vastanut.

Tabel 38. Ühissõidukite kasutamisega avaldunud probleemid (transpordiliigi, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp						Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59	teadmata	
Ühistransport									
Probleeme ei ole	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Ei ole puudega arvestavat ühissõidukit	4	4	0	5	0	3	0	0	8
Peatusesse on raske pääseda	2	2	0	3	0	1	0	0	4
Ebasobivad marsruudid	4	0	0	2	1	1	0	0	4
Ebasobiv sõidugraafik	5	1	1	3	0	1	0	1	6
Halb tervises seisund	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muu	1	1	0	1	1	0	1	0	3
Ei oska õelda	2	0	0	0	1	0	1	0	2
Keeldun vastamast	2	0	0	1	0	0	0	0	1
Kohandamata takso									
Probleeme ei ole	2	2	0	2	0	1	0	1	4
Puue ei võimalda kasutada	5	4	0	5	1	2	0	0	8
Rahapuudus	4	2	0	4	1	0	0	0	5
Muu	4	0	1	1	2	0	0	0	4
Ei oska õelda	2	0	0	1	0	0	1	0	2
Keeldun vastamast	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Sotsiaaltransport									
Probleeme ei ole	2	0	0	0	0	1	1	0	2
Sotsiaaltransporditeenus puudub	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Rahapuudus	4	2	0	4	0	1	0	1	6
Teenust saab liiga vähe	3	1	0	3	1	0	0	0	4
Muu	2	3	0	3	1	1	0	0	5
Ei oska õelda	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Keeldun vastamast	1	0	0	0	0	0	1	0	1

Isiklikku sõiduautot, tavalist ühissõidukit ja taksot saavad vastanud kasutada enamasti nii tihti kui soovivad, sotsiaaltranspordi pigem soovituga võrreldes harvemini. Märgiti, et öösel liikumiseks pole tavaühistranspordi võimalik kasutada, kasutusmugavus sõltub ilmaoludest (eriti seonduvalt lumekattega, aga ka vihmaga).

Tabel 39. Transpordivahendite kasutamise sagedus (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Isiklik sõiduk									0
Nii tihti kui soovin	7	3	0	6	0	2	2	0	10
Harvemini kui soovin	3	1	1	2	1	0	0	0	4
Ei oska öelda	3	2	0	2	1	1	0	1	5
Keeldun vastamast	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tavaline ühissõiduk									
Nii tihti kui soovin	8	1	1	4	1	1	1	1	9
Harvemini kui soovin	2	2	0	3	1	0	0	0	4
Ei oska öelda	0	2	0	1	0	1	0	0	2
Keeldun vastamast	3	0	0	1	0	0	2	0	3
Tavaline takso									
Nii tihti kui soovin	5	1	1	3	1	0	1	0	6
Harvemini kui soovin	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Ei oska öelda	4	3	0	3	1	2	1	0	7
Keeldun vastamast	3	0	0	1	0	1	1	0	3
Sotsiaaltransport									
Nii tihti kui soovin	4	0	0	2	1	1	0	0	4
Harvemini kui soovin	4	3	0	4	1	1	0	1	7
Ei oska öelda	2	3	1	3	0	1	0	0	5
Keeldun vastamast	2	0	0	1	0	0	1	0	2

Vastanutel paluti anda hinnang transporditeenuse kasutamise ja kvaliteedi kohta. Hindamisskaala oli neljaastmeline: 1 – kindlasti nõustun, 2 – pigem nõustun, 3 – pigem ei nõustu, 4 – kindlasti ei nõustu. Vastanud peavad transporditeenuse kasutamist pigem problemaatiliseks ning teenuse mahtu ebapiisavaks.

Tabel 40. Hinnang transporditeenuse kasutamisele ja kvaliteedile

	Hinne
Mul ei ole transpordiga probleeme	3,00
Saan piisavalt sotsiaaltransporditeenust	3,19
Transporditeenuse omaosalustasu on mõistlik	2,71
Ühissõidukid on piisavalt ligipääsetavad	3,35

8. SOTSIAALTEENUSED

Sotsiaalteenustest märkisid vastanud enim isikliku abistaja (11) ja sotsiaaltranspordi (10) kasutamist viimase 12 kuu jooksul. Maa-asulates elavad vastanud on märkimisväärselt (5) kasutanud ka proteeside ja muude abivahendite toetust.

Tabel 41. Viimase 12 kuu jooksul kasutatud sotsiaalteenused (elukoha, puude raskusastme, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Tallinn	5	0	0	1	1	2	1	0	5
Sügav puue	4	0	0	0	1	2	1	0	4
Proteesid	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Koduhooldusteenus	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Isikliku abistaja teenus	3	0	0	0	1	2	0	0	3
Tugiisik	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Sotsiaaltransport	3	0	0	0	0	2	1	0	3
Raske puue	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Nõustamine	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Proteesid	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Isikliku abistaja teenus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tugiisik	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Sotsiaaltransport	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muud	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Maakonnakeskus	5	3	0	6	1	0	0	1	8
Sügav puue	2	2	0	3	1	0	0	0	4
Nõustamine	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Proteesid	2	0	0	1	1	0	0	0	2
Eluruumi kohandamise toetus	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Hoolekandeaustus	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Isikliku abistaja teenus	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Sotsiaaltransport	1	1	0	1	1	0	0	0	2
Raske puue	3	1	0	3	0	0	0	1	4
Nõustamine	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Isikliku abistaja teenus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Tugiisik	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Sotsiaaltransport	2	1	0	2	0	0	0	1	3
Maa-asula	4	3	1	4	0	1	1	0	7
Sügav puue	4	2	1	4	0	0	1	0	6
Proteesid	3	0	1	2	0	0	0	0	3
Koduhooldusteenus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Eluruumi kohandamise toetus	2	0	0	1	0	0	1	0	2
Isikliku abistaja teenus	3	2	0	4	0	0	1	0	5
Sotsiaaltransport	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Muud	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Raske puue	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Muud	1	0	0	0	0	1	0	0	1

Vastanutel paluti lähemalt kirjeldada paari kasutatud teenust. Isikliku abistaja teenust kirjeldas 9 vastanut. Teenust osutas 6 juhul isiklik abistaja, 2 juhul omavalitsuse sotsiaaltöötaja, 1 juhul pensioniamet, 1 juhul raviastutus, 1 juhul puuetega inimeste ühing ning 1 juhul sotsiaalhooldaja. Teenuse kvaliteeti hinnati 3 juhul vajadustele täielikult vastavaks ja 3 juhul pigem vastavaks, 1 juhul pigem mitte vastavaks ja 1 juhul üldse mitte vastavaks. 5 juhul maksis vastanu teenuse eest osaliselt ja 3 juhul saadi teenus tasuta.

Eluruumide kohandamise teenust kirjeldas 3 vastanut. Teenust osutas 1 juhul kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja, 1 juhul meditsiiniõde ja isiklik abistaja ning 1 juhul Astangu keskus. 2 juhul maksis vastanu teenuse eest osaliselt ja teenust hinnati 1 juhul vajadustele pigem vastavaks ja 1 juhul täielikult vastavaks. Üks teenus oli küsitluse ajal teostamisel ning vastanu polnud kohandatud eluruumi veel kasutada saanud.

Sotsiaaltransporditeenust kirjeldas 3 vastanut. Teenust osutas kõikidel juhtudel kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja. 2 juhul maksis vastanu teenuse eest osaliselt ja 1 juhul osutati seda tasuta. Teenust hinnati 2 juhul vajadustele täiesti vastavaks ja 1 juhul pigem vastavaks.

Hooldusteenust kodus kirjeldas 3 vastanut. Teenust osutas 2 juhul meditsiiniõde ja 1 juhul tugiisik või isiklik abistaja. 1 juhul maksis vastanu teenuse eest täielikult ja 2 juhul osutati seda tasuta. Teenust hinnati 2 juhul vajadustele täiesti vastavaks ja 1 juhul pigem vastavaks.

Proteeside ja muude abivahendite toetuse teenust kirjeldas 2 vastanut. Teenust osutas ühel juhul arst ja rehabilitatsioonimeeskond, teisel juhul abivahendifirma. Mõlemal juhul maksis vastanu teenuse eest osaliselt ja teenust hinnati vajadustele pigem vastavaks.

Hooldusteenust hoolekandeesutuses kirjeldas 1 vastanu. Teenust osutas hoolekandeesutuse hooldaja. Teenust osutati tasuta ning vastaja hindas selle vajadustele mittevastavaks.

Sotsiaalnõustamist kirjeldas 1 vastanu. Teenust osutas kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja. Teenust osutati tasuta ning see oli vastaja hinnangul vajadustele täielikult vastav.

Rehabilitatsiooniteenust kirjeldas 1 vastanu. Teenust osutas rehabilitatsioonimeeskond. Vastanu maksis teenuse eest osaliselt ning see oli vastaja hinnangul vajadustele pigem vastav.

Vastanutel paluti anda hinnang transporditeenuse kasutamise ja kvaliteedi kohta. Hindamiskaala oli neljaastmeline: 1 – kindlasti nõustun, 2 – pigem nõustun, 3 – pigem ei nõustu, 4 – kindlasti ei nõustu.

Vastanute arvates on asjaajamine toetuste ja teenuste saamiseks pigem keeruline, saadavate teenuste maht on pigem ebapiisav, samas aga hinnatakse teenuste kvaliteeti üldiselt piisavaks.

Tabel 42. Hinnang toetuste ja teenuste kättesaadavusele, kvaliteedile ja kasulikkusele

	Hinne
Asjaajamine toetuste ja teenuste saamiseks on piisavalt lihtne	2,80
Saan piisavalt teenuseid, mis aitavad kodus paremini toime tulla	2,29
Saan piisavalt teenuseid väljaspool kodu toimetulekuks	2,75
Teenused on piisava kvaliteediga	2,11
Ametiasutuste töötajad ja ametnikud on piisavalt mõistvad	2,50

Peamisteks põhjusteks, miks vastanud pole enda jaoks vajalikke teenuseid saanud, nimetati, et elukohajärgne omavalitsus ei osuta ega võimalda vajalikke teenuseid (6) ning ka vastanul endal puudub raha teenustega seotud väljaminekuteks (5). Neli vastanut pole üldse teenust taotlenud.

Tabel 43. Põhjused, miks pole enda jaoks vajalikke teenuseid saanud (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Puudub info	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Minu omavalitsus ei osuta või ei võimalda vajalikke teenuseid	6	0	1	1	1	1	2	0	6
Mul puudub raha vajalike teenustega seotud väljaminekuteks	5	0	0	3	1	0	1	0	5
Mul puudub ligipääs teenust pakkuvale asutusele	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Mul puudub võimalus saada kontakti teenust osutava asutusega	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Saan vajalikul määral hakkama ega ole teenust taotlenud	2	2	0	2	1	0	0	1	4
Muu	2	3	0	4	0	1	0	0	5

Peamise allikana puuetega inimestele suunatud toetuste, teenuste ja abi kohta informatsiooni saamiseks kasutavad vastanud internetti (17), küllaltki levinud on ka info saamine rehabilitatsioonimeeskonnalt (8) ja puuetega inimeste ühenduselt (6).

Tabel 44. Peamised kasutatavad infoallikad puuetega inimestele suunatud toetuste, teenuste ja abi kohta (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Sotsiaaltöötaja	4	1	1	2	1	1	0	0	5
Arst	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Sotsiaalkindlustusamet	0	2	0	1	0	1	0	0	2
Puuetega inimeste ühendus	4	2	0	5	0	0	1	0	6
Rehabilitatsioonimeeskond	7	1	1	5	1	0	1	0	8
Töötukassa	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Internet	11	6	1	10	2	2	1	1	17
Lähedased	3	0	0	1	0	1	1	0	3
Ajakirjandus	3	1	0	1	0	3	0	0	4
Muu	2	0	0	1	1	0	0	0	2

Vastanud soovivad saada informatsiooni puuetega inimestele suunatud toetuste, teenuste ja abi kohta internetist (16), aga ka puuetega inimeste ühenduselt (8) ja sotsiaaltöötajalt (7).

Tabel 45. Peamised soovitud infoallikad puuetega inimestele suunatud toetuste, teenuste ja abi kohta (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Sotsiaaltöötaja	4	3	0	6	1	0	0	0	7
Teine kohaliku omavalitsuse töötaja	3	0	0	2	1	0	0	0	3
Arst	3	1	0	4	0	0	0	0	4
Sotsiaalkindlustusamet	2	2	0	3	0	1	0	0	4
Puuetega inimeste ühendus	6	2	1	4	0	2	1	0	8
Rehabilitatsioonimeeskond	6	0	1	4	0	0	1	0	6
Töötukassa	2	1	0	2	1	0	0	0	3
Internet	13	3	1	8	2	2	2	1	16
Lähedased	3	1	0	2	0	1	1	0	4
Ajakirjandus	5	0	0	1	1	2	1	0	5
Muu	1	0	0	0	1	0	0	0	1

Vastanutel paluti anda hinnang teenuse tarbimise kohta. Hindamisskaala oli neljaastmeline: 1 – kindlasti nõustun, 2 – pigem nõustun, 3 – pigem ei nõustu, 4 – kindlasti ei nõustu. Vastanud eelistavad pigem toetuste kui teenuste saamist ning toetuse küsimist ei pea raskeks.

Tabel 46. Hinnang teenuste tarbimise kohta

	Hinne
Mul on psühholoogiliselt raske endale toetusi küsida	2,95
Eelistan saada teenuseid mõnest teisest KOVst	2,72
Eelistaksin teenusele toetust	1,89

Elukohast erinevas asulas töötamiseks või õppimiseks vajasisid vastanud enim isikliku abistaja teenust (15), sotsiaaltransporti (12) ja eluruumi kohandamise teenust (10). Väljaspool Tallinna elavad vastanud nimetasid märkimisväärselt ka proteeside ja muude abivahendite toetust (5).

Tabel 47. Elukohast erinevas asulas töötamiseks või õppimiseks vajatavad teenused (elukoha, puude raskusastme, soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
	Tallinn	5	0	0	1	1	2		
<u>Sügav puue</u>	4	0	0	0	1	2	1	0	4
Proteesid	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Eluruumi kohandamise teenus	3	0	0	0	1	2	0	0	3
Isikliku abistaja teenus	2	0	0	0	1	1	0	0	2
Tugiisik	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Sotsiaaltransport	2	0	0	0	0	1	1	0	2
<u>Raske puue</u>	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Nõustamine	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Proteesid	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Eluruumi kohandamise teenus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Isikliku abistaja teenus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Maakonnakeskus	5	3	0	6	1	0	0	1	8
<u>Sügav puue</u>	2	2	0	3	1	0	0	0	4
Nõustamine	2	0	0	1	1	0	0	0	2
Proteesid	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Koduhooldusteenus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Eluruumi kohandamise teenus	1	2	0	2	1	0	0	0	3
Isikliku abistaja teenus	2	2	0	3	1	0	0	0	4
Tugiisik	1	2	0	2	1	0	0	0	3
Sotsiaaltransport	2	1	0	2	1	0	0	0	3
<u>Raske puue</u>	3	1	0	3	0	0	0	1	4
Proteesid	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Eluruumi kohandamise teenus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Isikliku abistaja teenus	3	0	0	3	0	0	0	0	3
Sotsiaaltransport	2	1	0	2	0	0	0	1	3
Maa-asula	4	3	1	4	0	1	1	0	7
<u>Sügav puue</u>	4	2	1	4	0	0	1	0	6
Proteesid	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Koduhooldusteenus	2	0	0	1	0	0	1	0	2
Eluruumi kohandamise teenus	1	1	0	2	0	0	0	0	2
Isikliku abistaja teenus	3	2	0	4	0	0	1	0	5
Tugiisik	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Sotsiaaltransport	3	0	1	2	0	0	0	0	3
Häirenuputeenus	1	0	0	1	0	0	0	0	1
<u>Raske puue</u>	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Sotsiaaltransport	0	1	0	0	0	1	0	0	1

Elukohast erinevas omavalitsuses õppimiseks või töötamiseks sai 14 vastanut soovitud teenuse ja 6 ei saanud. Teenus vastas täielikult vajadustele 3 juhul, pigem vastas 7 juhul, pigem ei vastanud 2 juhul ja üldse ei vastanud 1 juhul.

Tabel 48. Elukohast erinevas omavalitsuses õppimiseks või töötamiseks teenuste saamine ja nende vastavus vajadustele (elukoha soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Tallinn	5	0	0	1	1	2	1	0	5
Sain teenuse	3	0	0	0	1	2	0	0	3
Ei saanud teenust	2	0	0	1	0	0	1	0	2
Teenus vastas täielikult vajadustele	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Teenus pigem vastas vajadustele	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Teenus ei vastanud vajadustele üldse	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Maakonnakeskus	5	3	0	6	1	0	0	1	8
Sain teenuse	3	2	0	3	1	0	0	1	5
Ei saanud teenust	2	1	0	3	0	0	0	0	3
Teenus pigem vastas vajadustele	2	2	0	2	1	0	0	1	4
Teenus pigem ei vastanud vajadustele	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Maa-asula	4	3	1	4	0	1	1	0	7
Sain teenuse	3	3	0	4	0	1	1	0	6
Ei saanud teenust	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Teenus vastas täielikult vajadustele	0	2	0	1	0	1	0	0	2
Teenus pigem vastas vajadustele	2	0	0	2	0	0	0	0	2
Teenus pigem ei vastanud vajadustele	0	1	0	1	0	0	0	0	1

Peamiste põhjustena, miks pole elukohast erinevas omavalitsuses õppimiseks või töötamiseks vajalikke teenuseid saadud, nimetati, et elukohajärgne omavalitsus ei osuta ega võimalda vajalikke teenuseid (6) või puudub omavalitsusel rahaline kate teenuse osutamiseks (5), vastanul puudub kas info (4) või raha (4) vajalike teenustega seotud väljaminekuteks. Tallinnas elavad vastanud (5) nimetasid 2 juhul põhjuseks, et elukohajärgne omavalitsus ei osuta ega võimalda vajalikke teenuseid ning 2 juhul märgiti, et teenused on alati saadud. Maakonnakeskuses elavad vastanud (8) nimetasid 3 juhul põhjuseks info puudumise, et elukohajärgne omavalitsus ei osuta ega võimalda vajalikke teenuseid ning et endal puuduvad rahalised võimalused. 2 juhul märgiti põhjuseks omavalitsusel rahalise katte puudumise ning 2 juhul pole teenuseid taotletud. Maa-asulas elavad vastanud (7) nimetasid 2 juhul põhjuseks omavalitsusel rahalise katte puudumise, 1 juhul info puudumise ning 1 juhul, et elukohajärgne omavalitsus ei osuta ega võimalda vajalikke teenuseid. Üks vastanu pole teenuseid taotlenud.

Tabel 49. Põhjused, miks pole elukohast erinevas omavalitsuses õppimiseks või töötamiseks vajalikke teenuseid saadud (soo ja vanusegrupi järgi)

	Sugu		Vanusegrupp					teadmata	Kokku
	Mees	Naine	17–19	20–29	30–39	40–49	50–59		
Puudub info	2	2	0	3	0	0	0	1	4
Minu omavalitsus ei osuta või ei võimalda vajalikke teenuseid	6	0	1	3	1	0	1	0	6
Minu omavalitsusel puudub rahaline kate teenuse osutamiseks	4	1	0	4	0	1	0	0	5
Mul puudub raha vajalike teenustega seotud väljaminekuteks	4	0	0	2	1	0	1	0	4
Saan vajalikul määral hakkama ega ole teenust taotlenud	2	1	0	2	0	0	1	0	3
Muu	2	1	0	1	1	1	0	0	3
Ei oska öelda	1	0	0	1	0	0	0	0	1

9. KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

Uuringu „Sotsiaalteenuste kättesaadavus väljaspool elukohta töötavatele ja/või õppivatele tööealistele liikumispuudega inimestele“ eesmärk oli valmistada ette tööealiste liikumispuudega inimeste kvantitatiivmeetodil läbiviidavat põhiuuringut. Selleks katsetati põhiuuringuks kavandatavat küsimustikku – nii küsimuste sobivust ja nendest arusaamist sihtrühma poolt kui ka intervjuu pikkust. Sellest tulenevalt oli esialgse uuringu valimis kokku 20 liikumispuudega tööelist (vanuses 16–63 eluaastat) inimest üle Eesti. Uuringu korraldajate soov on hinnata hetkeolukorda ÜRO puuetega inimeste konventsiooni ratifitseerimise kava valguses.

Küsimustikule vastanute valim ei ole esinduslik. Seetõttu ei ole uuringu tulemusi võimalik ekstrapoleerida kogu Eesti liikumispuudega inimeste olukorra hindamiseks, küll aga saab vastuseid analüüsidest kirjeldada vastanute olukorras valitsevaid seisundeid ja tendentse.

Küsimustiku üldandmete osa ei sisalda seisundi põhjustele viitavaid küsimusi. Seetõttu ei saa anda hinnangut, kas olemasolev seisund rahuldab vastanuid või soovitakse oma elukorraldust teisiti näha. Mitme küsimuse juurde on antud valikvastustena üksteisega osaliselt kattuda võivaid variante, mistõttu võib sisuliselt sama vastus olla vormistatud erinevate vastajate puhul erineva variandina (nt isiklik sõiduauto vs. kohandatud invasõiduk).

Küsimustikule vastanud 20 isikut on üldiselt aktiivse hõivega, vaid 2 vastanut ei tööta ega õpi. Suurem osa vastanutest elab koos lähedase sugulasega. Abikaasa või elukaaslasega elab koos vaid 3. Abivajadus on sagedasem sügava puudega kui raske puudega inimestel, peamisteks abistajateks nimetati vanemaid. Kõik vastanud on liikumispuudega, 8 vastanul on puue tekkinud õnnetuse tagajärjel.

Õppimisega on hõivatud 13 vastanut, 6 vastanut ei õpi, kuid soovib õppida. Enamik õpingutega hõivatutest (8) õpib soovile vastava mahu ja intensiivsusega. Maakonnakeskuses ja maapiirkonnas elavad vastanud märkisid õppimise peamiseks takistuseks toetavate teenuste puudumise (sh transport, tugiisik jms), Tallinna elanikel on peamine põhjus ajapuudus. Üldiseks probleemiks on raskendatud füüsiline juurdepääs õppehoonele.

Sarnaselt õpingutele on tööga hõivatud või soovib olla hõivatud valdav osa (18) vastanutest. Tööga on hõivatud 10 vastanut, neist 8 töötab nii palju kui soovib. Kuigi 9 vastanut ei teinud küsitluse hetkel tööd, oli kuuel neist siiski varasem töökogemus olemas. Tööga mittehõivatud on valdavalt hõivatud õpingutega. Tehtava tööga ollakse üldjoontes rahul, probleemseks peeti aga töökorralduse mittevastavust soovidele ning töökoha mittesobivust puudest tingitud tingimustega. Näiteks võiks olla

tööaeg kuni 20 tundi nädalas, peaks saama võtta puhkepause puudest tingitud aegadel ja mahus jms. Töökohta peetakse püsivalt, viimase 12 kuu jooksul oli vaid 1 vastanu töökohta vahetanud. Positiivsena on valdavalt olemas võimalused kaugtööks, mis peaks olema hea eeldus paindlikuks töökorralduseks. Sarnaselt õpingutele on ka töötamisega seonduvateks põhilisteks probleemideks toetavate teenuste puudumine (sh transport, tugiisik jms), aga ka raskendatud füüsiline juurdepääs töökohale. Kuigi täiendava abi olemasolu töökohal hakkamasaamiseks ei peetud üldiselt vajalikuks, on transpordikorraldus siiski oluline töö käimist mõjutav tegur (sh arvestades ka lumikattest või vihmaajast tingitud täiendavaid liikumisprobleeme).

Abivahenditest kasutavad vastanud nii kodus kui ka väljaspool peamiselt liikumisabivahendeid. Muid abivahendeid kasutavad need, kes märkisid abivajaduse toimetulekuks. Valdavalt soovivad vastanud (15) saada täiendavaid abivahendeid. Täiendavate abivahendite hankimise peamiseks takistuseks on nende kõrge maksumus, aga nimetati ka pikka ootejärjekorda, infopuudust ning raskusi oma vajaduste mõistetavaks tegemisel.

Väga mitmed vastanud (8) märkisid, et nende hoolduskoormusega isik on pidanud töö või õpingud lühemaks või pikemaks perioodiks katkestama. Mitmel on hoolduskoormusega isikuks lähedane, kes ei saa pühenduda täies mahus palgatööle.

Väljas käimisest pole kunagi pidanud loobuma vaid 8 vastanut. Loobumise põhjustena nimetati enim raskusi riietumise ja väljaminekuks ettevalmistumisega (5), aga ka raskusi majast välja saamisel (4) ja abistaja puudumist (4). Sageli on tulnud välja minemisest loobuda ilmaolude (vihm, lumikate) tõttu. Väljas käimist takistavad ka teedel ja tänavatel liikumise füüsilised tingimused (kohandatud puuetega inimeste vajadustega) ning transpordiprobleemid.

Transpordivahenditest kasutavad ühissõidukeid peamiselt Tallinnas elavad vastanud, ülejäänud piirkondades elavad kasutavad (sunnitult) lähedase sõiduauto või kohandatud invasõidukit. Transporditeenuse kasutamist piirab kas rahapuudus, sõiduki või teenuse sobimatus puudega, aga samuti ühistranspordi sõidugraafik. Kuigi üldiselt saadakse ühissõidukit ja taksot kasutada soovidele vastavalt, on siiski probleemiline liikumine öisel ajal ning see, et transporditeenuse korraldamisel ei arvestata piisavalt ilmaoludega.

Kasutatavatest sotsiaalteenustest on populaarseimad isikliku abistaja teenus ja sotsiaaltransporditeenus. Üldiselt on saadud teenused olnud soovituga vastavuses, ebameeldivused on sageli põhjustatud suhtlemis- ja suhtumisprobleemidest. Juhul, kui soovitud teenust ei saadud, peeti peamiseks põhjuseks seda, et elukohajärgne omavalitsus ei osuta ega võimalda vajalikke teenuseid.

Üldkokkuvõttes on vastanute puhul tegemist keskmisest aktiivsemate inimestega, kes on oma puude tõttu sunnitud olema kas paiksema eluviisiga või tegema tervete inimestega võrreldes oluliselt enam pingutusi väljaspool kodu liikumiseks, sh tööl või koolis käimiseks. Väga paljud takistused on vastanutest sõltumatud, sh liikumist raskendavate füüsiliste takistuste rohkus, aga ka ilmaolude suur mõju liikumispuudega inimeste liikumisvabadusele. Väljaspool elukohajärgset omavalitsust õppimisel või töötamisel lisanduvad veel täiendavad probleemid, mis on sageli seotud kohaliku omavalitsuse finantssuutlikkusega.